

*Lukasz Furman*¹

ROLA WYBRANYCH PODATKÓW W ZASILANIU BUDŻETU PAŃSTWA NA PRZYKŁADZIE WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

Streszczenie: Artykuł omawia problematykę dochodów budżetowych uzyskiwanych w latach 2011 – 2015 na terenie województwa podkarpackiego z:

- podatku dochodowego od osób fizycznych,
- podatku dochodowego od osób prawnych,
- podatku dochodowego od towarów i usług.

Osiągnięte dochody na terenie wymienionej jednostki administracyjnej zostały odniesione do całości dochodów osiągniętych w budżecie centralnym. Końcowo przedstawiono wnioski z przeprowadzonej analizy, które wskazały, że rośnie znaczenie dochodów podatkowych transferowanych z podkarpackich powiatów do budżetu centralnego.

Słowa kluczowe: podatek, budżet, udział

Wstęp

Ekonomiści wiele uwagi zwykli poświęcać na analizę wpływów podatkowych, które odnotowuje polski budżet centralny. Corocznie monitorowana jest sytuacja w zakresie osiąganych dochodów z podatków z nałożonych na społeczeństwo oraz na polskie jednostki gospodarcze. Poziom wpływów uzależniony jest od wielu czynników. Duże wpływy od podatników będą dominować tam, gdzie są regiony uprzemysłowione oraz małe bezrobocie. Mniejsze natomiast wpłaty podatków bę-

¹ dr Łukasz Furman, Katedra Finansów Wydziału Ekonomii, Uniwersytet Rzeszowski.

dą notowane na terenach rolniczych, górzystych z dala od centrów przemysłowych.

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie roli jaką pełnią wybrane podatki płacone przez podkarpackich przedsiębiorców do budżetu centralnego. Analiza zostanie przeprowadzona w okresie od 2011 – 2015 roku, odrębnie dla każdego roku budżetowego. Do przeprowadzenia badań zostanie poświęcona wpływom z poniższych podatków:

- podatek dochodowy od osób fizycznych,
- podatek dochodowy od osób prawnych,
- podatek od towarów i usług.

Z tego też względu postawiono tezę, że wpłaty wymienionych podatków przez podatników województwo podkarpackiego mają coraz większe znaczenie w dochodach budżetowych z tych podatków.

Charakterystyka województwa podkarpackiego – podstawowe dane

Województwo podkarpackie zaistniało na mapie Polski od 1999 r. Usytuowane jest w południowo-wschodniej Polsce. Tereny województwa w większości zajmują nieużytki oraz pola uprawne. Na obszarze województwa istnieje bardzo mała industrializacja. Zakłady przemysłowe rozmieszczone są nierównomiernie, bowiem największe ich skoncentrowanie występuje głównie w zachodniej i północnej części województwa, przede wszystkim miasta: Jasło, Dębica, Mielec, Tarnobrzeg i Stalowa Wola. Z kolei południowa i wschodnia część województwa to przede wszystkim tereny rolnicze i obszary chronione, w tym pasmo górskie Bieszczadów i Beskidu Niskiego. Na bazie takich warunków ukształtowała się geograficznie i historycznie struktura gospodarki województwa, która jest barierą w dążeniu do zapewnienia spójności ekonomicznej i społecznej. W całości takich uwarunkowań do wyróżniających się cech województwa podkarpackiego należy zaliczyć:

- niski poziom rozwoju gospodarczego,
- bardzo wysoki udział ludności wiejskiej w ogólnej liczbie mieszkańców województwa,
- słabe ekonomicznie i rozdrobnione rolnictwo,
- wysoki odsetek obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogólnej województwa, z czym wiąże się słabe wykorzystanie zasobów przyrodniczych np. dla rozwoju turystyki.

Jak wspomniano wcześniej bardzo wysoki odsetek ludności wiejskiej na Podkarpaciu wymusza prowadzenie polityki w regionie skierowanej na inwestowanie w infrastrukturę techniczną i społeczną na wsi. Skala tego inwestowania musi być znacznie większa, niż w regionach zurbanizowanych, ponieważ tylko w taki sposób można polepszyć życie mieszkańców na wsi. Koszty takiego inwestowania są bardzo duże ponieważ zabudowa na wsi jest bardzo rozproszona. Ponadto finanse gmin wiejskich są gorsze od finansów samorządów miejskich, ze względu na niski poziom dochodów własnych, które to są zależne od podatków płaconych przez mieszkańców. W efekcie infrastruktura wiejska prezentuje jest dużo mniej rozwinięta, aniżeli obszary zurbanizowane. Problem ten ma na Podkarpaciu znacznie większy wymiar niż w większości regionów w Polsce. Dodatkowym problemem obszarów wiejskich w województwie podkarpackim jest słabe ekonomicznie i rozdrobnione rolnictwo, które bez głębokiej restrukturyzacji nie będzie w stanie wypełniać ani funkcji produkcyjnych (wytwarzanie surowców i produktów rolniczych w warunkach dużej konkurencji), ani funkcji pozaprodukcyjnych (wzbogacanie walorów krajobrazowych, ochrona środowiska naturalnego).

Podział terytorialny województwa podkarpackiego

Podział administracyjny województwa podkarpackiego obejmuje 21 powiatów ziemskich oraz 4 powiaty grodzkie, których siedziby umiejscowione są w byłych miastach wojewódzkich tj. Przemyśl, Krosno, Tarnobrzeg, Rzeszów².

Poniżej zaprezentowano w ramach tabeli 1 terytorialny podział województwa podkarpackiego na powiaty oraz zasięg działania organów podatkowych na terenie powiatów. Do ukazania roli:

- podatku od towarów i usług,
- podatku dochodowego od osób fizycznych,
- podatku dochodowego od osób prawnych.

w kształtowaniu wpływów do budżetu państwa z punktu widzenia województwa podkarpackiego wybrano przedstawienie dochodów podatkowych w podziale na powiaty. Wybór taki podyktowany jest możliwością uzyskania informacji o dochodach podatkowych w poszczególnych urzędach skarbowych działających na terenie danego powiatu.

² Strona internetowa: www.podkarpackie.pl, dostęp 10.05.2016 r.,

W przeprowadzonej analizie nie udało się podzielić na poszczególne powiaty wpływów podatkowych generowanych przez podatników Podkarpackiego Urzędu Skarbowego. Terytorialny zasięg działania wyżej wymienionego urzędu nie uwzględnia kryterium przypisania dochodów podatkowych do danego powiatu, co stanowi pewien mankament badań. Mimo takiej niedogodności, będzie możliwe ocenienie z punktu widzenia całego województwa, jaką rolę odgrywają podatnicy tego Urzędu w generowaniu dochodów budżetowych.

Tabela 1. Powiaty województwa podkarpackiego oraz siedziby naczelników urzędów skarbowych i terytorialny zasięg ich działania w województwie podkarpackim.

Lp.	Nazwa i siedziba naczelnika urzędu skarbowego	Nazwa powiatu Terytorialny zasięg działania danego naczelnika urzędu skarbowego
1	Naczelnik Urzędu Skarbowego w Brzozowie	powiat brzozowski obejmujący: gminy: Brzozów, Domaradz, Dydnia, Haczów, Jasienica Rosielna, Nozdrzec
2	Naczelnik Urzędu Skarbowego w Dębicy	powiat dębicki obejmujący: miasto Dębica, gminy: Brzostek, Czarna, Dębica, Jodłowa, Pilzno, Żyraków
3	Naczelnik Urzędu Skarbowego w Jarosławiu	powiat jarosławski obejmujący: miasta: Jarosław, Radymno, gminy: Chłopice, Jarosław, Laszki, Pawłosiów, Pruchnik, Radymno, Rokietnica, Roźwienica, Wiązownica
4	Naczelnik Urzędu Skarbowego w Jasle	powiat jasielski obejmujący: miasto Jasło gminy: Brzyska, Dębowiec, Jasło, Kołaczyce, Krempna, Nowy Żmigród, Osiek Jasielski, Skołyszyn, Tarnowiec
5	Naczelnik Urzędu Skarbowego w Kolbuszowej	powiat kolbuszowski obejmujący gminy: Cmolas, Dzikowiec, Kolbuszowa, Majdan Królewski, Niwiska, Raniżów
6	Naczelnik Urzędu Skarbowego w Krośnie	miasto na prawach powiatu – Krosno powiat krośnieński obejmujący gminy: Chorkówka, Dukla, Iwonicz-Zdrój, Jedlicze, Korczyn, Krościenko Wyżne, Miejsce Piastowe, Rymanów, Wojaszówka
7	Naczelnik Urzędu Skarbowego w Lesku	powiat leski obejmujący gminy: Baligród, Cisna, Lesko, Olszanica, Solina

Lp.	Nazwa i siedziba naczelnika urzędu skarbowego	Nazwa powiatu Terytorialny zasięg działania danego naczelnika urzędu skarbowego
8	Naczelnik Urzędu Skarbowego w Leżajsku	powiat leżajski obejmujący: miasto Leżajsk gminy: Grodzisko Dolne, Kuryłówka, Leżajsk, Nowa Sarzyna
9	Naczelnik Urzędu Skarbowego w Lubaczowie	powiat lubaczowski obejmujący: miasto Lubaczów gminy: Cieszanów, Horyniec-Zdrój, Lubaczów, Narol, Oleszyce, Stary Dzików, Wielkie Oczy
10	Naczelnik Urzędu Skarbowego w Łańcucie	powiat łańcucki obejmujący: miasto Łańcut gminy: Białobrzegi, Czarna, Łańcut, Markowa, Rakszawa, Żołyńa
11	Naczelnik Urzędu Skarbowego w Mielcu	powiat mielecki obejmujący: miasto Mielec gminy: Borowa, Czermin, Gawłuszowice, Mielec, Padew Narodowa, Przeclaw, Radomyśl Wielki, Tuszów Narodowy, Wadowice Górne
12	Naczelnik Urzędu Skarbowego w Nisku	powiat nizański obejmujący gminy: Harasiuki, Jarocin, Jeżowe, Krzeszów, Nisko, Rudnik n. Sanem, Ulanów
13	Naczelnik Urzędu Skarbowego w Przemyślu	miasto na prawach powiatu – Przemyśl powiat przemyski obejmujący gminy: Bircza, Dubiecko, Fredropol, Krasiczyn, Krzywca, Medyka, Orły, Przemyśl, Stubno, Żurawica
14	Naczelnik Urzędu Skarbowego w Przeworsku	powiat przeworski obejmujący: miasto Przeworsk gminy: Adamówka, Gać, Jawornik Polski, Kańczuga, Przeworsk, Sieniawa, Tryńcza, Zarzecze
15	Naczelnik Urzędu Skarbowego w Ropczycach	powiat ropczycko-sędziszowski obejmujący gminy: Iwierzycy, Ostrów, Ropczyce, Sędziszów Małopolski, Wielopole Skrzyńskie
16	Naczelnik Pierwszego Urzędu Skarbowego w Rzeszowie	część miasta na prawach powiatu – Rzeszów obejmująca część południową miasta, część powiatu rzeszowskiego obejmująca: miasto Dynów gminy: Błażowa, Chmielnik, Dynów, Hyżne, Lubenia, Tyczyn

Lp.	Nazwa i siedziba naczelnika urzędu skarbowego	Nazwa powiatu Terytorialny zasięg działania danego naczelnika urzędu skarbowego
17	Naczelnik Drugiego Urzędu Skarbowego w Rzeszowie	część miasta na prawach powiatu – Rzeszów obejmująca część północną miasta, część powiatu rzeszowskiego obejmująca gminy: Boguchwała, Głogów Małopolski, Kamień, Krasne, Sokołów Małopolski, Świlcza, Trzebownisko Terytorialne zasięgi działania Naczelnika Pierwszego Urzędu Skarbowego w Rzeszowie i Naczelnika Drugiego Urzędu Skarbowego w Rzeszowie dzieli granica wyznaczona ulicami: Lwowską, Al. Józefa Piłsudskiego, Krakowską. Ulice graniczne objęte są terytorialnym zasięgiem działania Naczelnika Drugiego Urzędu Skarbowego w Rzeszowie.
18	Naczelnik Urzędu Skarbowego w Sanoku	powiat sanocki obejmujący: miasto Sanok gminy: Besko, Bukowsko, Komańcza, Sanok, Tyrawa Wołoska, Zagórz, Zarszyn
19	Naczelnik Urzędu Skarbowego w Stalowej Woli	powiat stalowowolski obejmujący: miasto Stalowa Wola gminy: Bojanów, Pysznicza, Radomyśl n. Sanem, Zaklików, Zaleszany
20	Naczelnik Urzędu Skarbowego w Strzyżowie	powiat strzyżowski obejmujący gminy: Czudec, Frysztak, Niebylec, Strzyżów, Wiśniowa
21	Naczelnik Urzędu Skarbowego w Tarnobrzegu	miasto na prawach powiatu – Tarnobrzeg powiat tarnobrzezki obejmujący gminy: Baranów Sandomierski, Gorzyce, Grębów, Nowa Dęba
22	Naczelnik Urzędu Skarbowego w Ustrzykach Dolnych	powiat bieszczadzki obejmujący gminy: Czarna, Lutowiska, Ustrzyki Dolne

Źródło: rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19.11.2003 r. w sprawie terytorialnego zasięgu działania oraz siedzib naczelników urzędów skarbowych i dyrektorów izb skarbowych.

Wpływy budżetowe z podatku dochodowego od osób fizycznych

W niniejszym podrozdziale zostaną przedstawione wpływy podatkowe odnotowane w każdym urzędzie skarbowym mającym swój zasięg terytorialny w poszczególnych powiatach województwa podkarpackiego. Wpłaty podatku dochodowego od osób fizycznych (dalej PIT³) dokonywane są przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, która opodatkowana jest według skali progresywnej lub skali liniowej. Istotnym dochodem są wpłaty od podatników zryczałtowanego podatku dochodowego opodatkowanego, gdzie dla danego typu działalności przypisana jest konkretna stawka procentowa podatku. Kolejno wpłaty pochodzą od płatników podatków, którzy wypłacając wszelkiego rodzaju wynagrodzenia osobom fizycznym są zobowiązani na podstawie ustaw podatkowych do obliczenia, potrącenia i pobrania podatku dochodowego od osób fizycznych, a następnie wpłaty na właściwy rachunek bankowy organu podatkowego.

W tabeli 2 przedstawiono pięcioletni okres, obejmujący lata 2011 – 2015 i przedstawiający kształtowanie się wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych w poszczególnych urzędach skarbowych na terenie województwa podkarpackiego.

Z analizy tabeli 2 wynika, iż w badanym okresie rosło znaczenie dochodów podatkowych uzyskiwanych z podatku dochodowego od osób fizycznych. Zaliczki wpłacane w ciągu roku przez osoby fizyczne i inne jednostki będące płatnikami zwiększały się corocznie o kilkadziesiąt tysięcy. Porównując rok 2015 do początkowego okresu badawczego można stwierdzić, że wpływy zwiększyły się o blisko pół miliarda złotych. Największe dochody odnotował Podkarpacki Urząd Skarbowy oraz Pierwszy i Drugi Urząd Skarbowy w Rzeszowie, które to obejmują swym zasięgiem obręb powiatu rzeszowskiego ziemskiego oraz powiatu grodzkiego Miasta Rzeszów. Najmniejsze wpływy odnotowane zaś zostały w powiatach lubaczowskim, leskim oraz bieszczadzkim. Ten stan wynikać może z braku rozwoju infrastruktury drogowej, kolejowej i telekomunikacyjnej i położenia na ścianie wschodniej województwa oraz UE. Występowanie mniejszych dochodów budżetowych z podatku dochodowego od osób fizycznych na obszarach niektórych powiatów wiąże się z typowo rolniczym obszarem danego regionu województwa. Obecne regulacje w podatku PIT wykluczają rolników z opodatkowania. Z tego też powodu w powiatach, które mają typowo rolniczy charakter będą niskie wpływy podatkowe PIT.

³ PIT – angielski skrót Personal Income Tax – podatek od dochodów osobistych.

Tabela 2. Wykonanie dochodów z podatku dochodowego od osób fizycznych w latach 2011 – 2015 w poszczególnych urzędach skarbowych woj. Podkarpackiego.

Urząd Skarbowy	Wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych w latach				
	2011	2012	2013	2014	2015
US Brzozów	16 799 571,42	13 460 592,09	14 766 426,93	16 494 228,35	13 951 852,57
US Dębica	66 433 925,47	64 166 644,87	69 654 634,61	80 992 412,98	88 172 626,32
US Jarosław	38 690 898,14	35 100 726,05	37 836 707,65	36 808 646,94	32 938 712,20
US Jasło	182 878 476,99	194 759 268,01	210 806 683,71	228 062 588,84	235 104 535,04
US Kolbuszowa	15 417 016,29	17 792 473,98	16 866 676,48	20 333 103,24	19 385 458,28
US Krosno	71 393 179,14	72 208 889,25	71 768 097,61	75 501 373,35	75 935 425,78
US Lesko	11 902 512,50	11 707 870,10	11 908 271,40	12 653 890,42	12 781 035,71
US Leżajsk	15 586 397,18	15 058 569,13	15 430 907,00	19 446 247,57	17 644 150,41
US Lubaczów	13 056 069,54	12 576 666,66	13 040 125,21	15 027 450,13	12 708 625,19
US Łańcut	25 346 023,83	24 749 680,42	27 572 713,81	33 200 872,51	33 326 627,24

Urząd Skarbowy	Wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych w latach				
	2011	2012	2013	2014	2015
US Mielec	69 719 256,50	67 575 641,06	75 942 244,94	82 772 778,61	90 685 007,19
US Przemysł	71 511 985,08	69 490 819,72	73 447 935,39	76 393 809,60	74 324 449,92
US Przeworsk	19 688 242,45	19 138 503,97	19 418 088,03	24 023 951,52	26 839 578,69
US Ropczyce	18 551 008,67	26 191 164,00	25 742 621,39	25 530 512,49	24 127 452,34
US Rzeszów	262 650 097,08	253 673 980,74	266 713 683,23	287 173 690,54	312 064 316,84
US Sanok	35 607 838,50	33 614 411,48	38 506 867,00	38 473 506,16	38 939 042,17
US Stalowa Wola	46 900 776,04	50 315 029,98	48 563 922,78	56 085 368,68	59 319 624,41
US Strzyżów	14 804 144,43	13 847 188,84	13 809 554,97	19 528 008,68	16 724 733,48
US Tarnobrzeg	45 511 238,66	48 057 168,79	46 974 993,52	52 574 613,58	55 043 914,31
US Ustrzyki Dolne	11 285 750,91	11 615 931,39	11 515 948,14	12 107 316,76	12 080 148,91

Urząd Skarbowy	Wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych w latach				
	2011	2012	2013	2014	2015
II US Rzeszów	446 230 387,48	486 719 045,62	522 202 124,12	562 274 311,63	601 001 305,74
US Nisko	21 582 071,52	18 612 404,12	21 591 211,57	24 919 946,10	25 290 942,89
Podkarpacki US	558 423 665,47	605 220 981,41	622 321 312,53	652 957 188,38	682 583 518,62
RAZEM	2 079 970 533,29	2 165 653 651,68	2 276 401 752,02	2 453 335 817,06	2 560 973 084,25

Źródło: Izba Skarbowa w Rzeszowie.

W całości danych warto również zwrócić uwagę na wysokość wpłat podatku PIT do budżetu w powiatach mieleckim i jasielskim. Generowane dochody pochodzą głównie od jednostek prowadzących swoją działalność na terenie specjalnej strefy ekonomicznej. Daje to podstawy do twierdzenia, że podjęte wyzwania gospodarcze związane z utworzeniem Specjalnej Strefy Ekonomicznej Euro-park Mielec w 1995 r. wpłynęło pozytywnie na zwiększenie dochodów z podatku dochodowego od osób fizycznych, mimo zwolnienia z podatku dochodowego przedsiębiorców prowadzących działalność strefową.

Województwo Podkarpackie od czasów transformacji systemowej po 1989 roku nabrało szybkiego tempa rozwoju podatkowego. Odkryło się to również dzięki dostępnym funduszom unijnym. Unowocześnienie przedsiębiorstw polepszyło ich warunki gospodarowania, w tym także wyniki finansowe, co w efekcie przełożyło się na większe wpływy do budżetu państwa. Jak kształtował się udział województwa podkarpackiego w kształtowaniu się wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych do budżetu centralnego niezbędne jest przeanalizowanie sprawozdań z wykonania budżetu wraz dochodami podatkowymi uzyskanymi w omawianej jednostce administracyjnej.

Poniżej zaprezentowano wyliczenia wskaźnika udziału wykonanych dochodów w podatku dochodowym od osób fizycznych na terenie województwa podkarpackiego do dochodów z tego podatku uzyskanych w budżecie centralnym w latach 2011 – 2014. Rok 2015 został wyłączone z badania z uwagi na brak na chwilę obecną sprawozdania z wykonania budżetu państwa za 2015 r.

Tabela 3. Porównanie dochodów z podatku dochodowego od osób fizycznych na terenie woj. podkarpackiego oraz Polski w latach 2011 – 2014.

Wyszczególnienie	Wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych w latach			
	2011	2012	2013	2014
Woj. podkarpackie	2 079 970 533	2 165 653 651	2 276 401 752	2 453 335 817
Polska	67 505 115 000	70 621 939 000	73 751 310 000	78 127 386 000
Wskaźnik %	3,08 %	3,06 %	3,08 %	3,14 %

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych z Izby Skarbowej w Rzeszowie oraz sprawozdań z wykonania budżetu za lata 2011 – 2014.

Z analizy danych zawartych w tabeli 3 wynika, że rośnie udział dochodów uzyskiwanych z podatku dochodowego od osób fizycznych na terenie województwa podkarpackiego w łącznych dochodach z tego podatku wpłacanych do budżetu centralnego z 3,08 % w 2011 r. do 3,14 % w 2014 r. Nie jest to duża zmiana, ale świadczyć może o stopniowym polepszeniu się sytuacji finansowej u podatników PIT i tym samym większych wpłatach podatku. Jak już wskazano rosnące dochody z podatku PIT mogą być również wynikiem polepszenia warunków prowadzenia działalności gospodarczej poprzez uzyskanie dofinansowania z Unii Europejskiej.

Wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych do budżetu centralnego

Gromadzone w ciągu roku dochody budżetowe z wpłat zaliczek podatku dochodowego od osób prawnych pochodzą z jednostek gospodarczych posiadających osobowość prawną tj. m.in. spółki akcyjne i kapitałowe, przedsiębiorstwa państwowe, spółdzielnie. Wielkość wpłat zależy przede wszystkim od sytuacji finansowej w jakiej znajdują się przedsiębiorcy. Podatek pobierany jest od dochodu wg stawki liniowej w wysokości 19 %. Jest to dość niska stawka w porównaniu do tej która obowiązywała na początku wprowadzenia podatku w życie tj. w 1992 r., kiedy była o ponad 20 % wyższa. W województwie podkarpackim podatnicy omawianego podatku skupieni są głównie w dużych ośrodkach przemysłowych skupiających dane branże np. Dolina Lotnicza, która zrzesza firmy branży lotniczej, głównie produkujące części lotnicze. Poniżej przedstawiono w formie tabelarycznej osiągnięte dochody w latach 2011 – 2015 w urzędach skarbowych na terenie województwa podkarpackiego. Niekwestionowanym liderem w pozyskanych dochodach z podatku dochodowego od osób prawnych jest Podkarpacki Urząd Skarbowy, który swym zasięgiem obejmuje całe województwo. We właściwości miejscowej tego organu podatkowego leżą przede wszystkim podatnicy⁴:

1. podatkowe grupy kapitałowe,
2. banki,
3. zakłady ubezpieczeń,
4. jednostki działające na podstawie przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. Nr 183, poz. 1538) oraz przepisów o funduszach inwestycyjnych,

⁴ Art. 5 ust 9b ustawy z dnia 21.06.1996 r. o urzędach i izbach skarbowych (t.j. z 2004 r. Dz. U. nr 121 poz. 1267 ze zm.).

5. jednostki działające na podstawie przepisów o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych,
6. oddziały lub przedstawicielstwa przedsiębiorstw zagranicznych,
7. osoby prawne lub jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, które:
 - a) w ostatnim roku podatkowym osiągnęły przychód netto, w rozumieniu przepisów o rachunkowości, ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług o równowartości co najmniej 5 mln euro według kursu średniego ogłoszanego przez Narodowy Bank Polski na koniec roku podatkowego
albo
 - b) jako rezydenci w rozumieniu przepisów prawa dewizowego, biorą udział bezpośrednio lub pośrednio w zarządzaniu przedsiębiorstwami położonymi za granicą lub w ich kontroli, albo posiadają udział w kapitale takich przedsiębiorstw
albo
 - c) są zarządzane bezpośrednio lub pośrednio przez nierezydenta w rozumieniu przepisów prawa dewizowego lub nierezydent dysponuje co najmniej 5% głosów na zgromadzeniu wspólników albo na walnym zgromadzeniu,
albo
 - d) jako rezydenci w rozumieniu przepisów prawa dewizowego jednocześnie bezpośrednio lub pośrednio biorą udział w zarządzaniu podmiotem krajowym i podmiotem zagranicznym w rozumieniu innych ustaw lub w jego kontroli albo posiadają jednocześnie udział w kapitale takich podmiotów.

Tabela 4. Wykonanie dochodów z podatku dochodowego od osób prawnych w latach 2011 – 2015 w poszczególnych urzędach skarbowych woj. Podkarpackiego.

Urząd Skarbowy	Wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych w latach				
	2011	2012	2013	2014	2015
US Brzozów	3 010 428,20	1 761 113,80	-592 073,00	919 342,00	798 704,57
US Dębica	8 383 744,33	6 184 256,60	6 392 067,13	8 561 061,06	9 446 048,42
US Jarosław	3 931 502,41	3 153 815,11	3 213 725,00	2 186 832,30	3 291 888,90

Urząd Skarbowy	Wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych w latach				
	2011	2012	2013	2014	2015
US Jasło	3 879 609,74	3 086 528,00	3 302 171,20	3 929 762,38	6 368 053,70
US Kolbuszowa	1 235 425,20	1 305 238,00	1 114 005,80	1 110 795,00	1 644 888,00
US Krosno	8 668 949,66	6 067 806,86	6 334 507,75	7 259 361,25	7 565 168,88
US Lesko	507 718,00	238 137,60	196 668,40	596 192,00	275 489,00
US Leżajsk	1 177 565,00	1 590 742,00	1 353 590,00	2 011 433,03	3 408 729,97
US Lubaczów	419 302,80	488 717,70	545 702,38	310 649,62	797 567,00
US Łańcut	2 854 722,46	2 024 896,84	1 494 643,36	2 299 617,19	1 548 926,80
US Mielec	16 218 901,35	5 259 358,45	9 590 632,47	6 716 172,50	8 487 003,50
US Przemyśl	3 017 175,98	2 272 348,11	2 778 293,43	2 480 204,48	3 010 152,06
US Przeworsk	2 112 131,78	1 452 656,91	1 451 163,93	2 214 429,83	3 425 971,67
US Ropczyce	1 307 592,97	1 586 976,00	1 309 231,59	2 366 714,15	2 501 594,86
I US Rzeszów	19 406 361,15	12 626 891,41	34 866 636,29	6 437 456,01	20 296 254,24
US Sanok	2 519 434,90	3 479 882,07	3 189 392,08	2 122 433,33	2 851 038,50
US Stalowa Wola	7 421 155,28	5 316 775,75	4 279 875,21	3 170 478,17	4 136 636,81
US Strzyżów	282 809,27	408 390,84	843 435,97	1 267 181,92	1 478 358,69
US Tarnobrzeg	4 962 264,45	2 623 645,52	3 604 801,96	4 520 600,80	7 115 449,32
US Ustrzyki Dolne	199 673,00	407 568,30	504 514,40	180 038,00	321 698,00

Urząd Skarbowy	Wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych w latach				
	2011	2012	2013	2014	2015
II US Rzeszów	9 558 236,43	9 962 617,33	14 995 484,37	15 712 233,55	21 345 022,89
US Nisko	896 375,98	541 356,63	653 860,77	577 282,30	1 034 933,22
Podkarpacki US	473 647 338,51	457 873 337,11	427 812 741,52	475 107 203,83	515 632 608,75
RAZEM	575 618 418,85	529 713 056,94	529 235 072,01	552 057 474,70	626 782 187,75

Źródło: Izba Skarbowa w Rzeszowie.

Z przedstawionych danych w tabeli 4 wynika, że dochody nie są stabilne dla budżetu z tego podatku. Obserwuje się ich spadek szczególnie na przełomie lat 2011/2012, 2012/2013. Znacząco sytuacja poprawia się na przełomie lat 2014/2015, gdzie dochody rosną o ponad 70 milionów złotych. Podobne tendencje obserwuje się we wskaźniku udziałów dochodów z podatku dochodowego od osób prawnych uzyskanego na terenie województwa podkarpackiego do dochodów ogółem z tego podatku uzyskanych na poziomie budżetu centralnego (patrz tabela 5). W roku 2011 wskaźnik ten wyniósł 1,81 %, by w 2012 r. drastycznie spaść do poziomu 1,65 %. Korzystna sytuacja kreuje się w 2014 r. gdzie wskaźnik zwiększa się do poziomu 1,85 %. Oznacza to, iż bardzo powoli wzrasta rola dochodów z podatku dochodowego od osób prawnych uzyskiwanych w Polsce południowo – wschodniej wpływających do budżetu centralnego.

Tabela 5. Porównanie dochodów z podatku dochodowego od osób prawnych na terenie woj. podkarpackiego oraz Polski w latach 2011 – 2014.

Wyszczególnienie	Wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych w latach			
	2011	2012	2013	2014
Woj. podkarpackie	575 618 418	529 713 056	529 235 072	552 057 474
Polska	31 739 301 000	31 949 935 000	29 379 649 000	29 709 279 000
Wskaźnik %	1,81 %	1,65 %	1,80 %	1,85 %

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych z Izby Skarbowej w Rzeszowie oraz sprawozdań z wykonania budżetu za lata 2011 – 2014.

Wpływy z podatku od towarów i usług zasilające budżet państwa

Podatek od towarów i usług płać według regulacji ustawowych osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne mające siedzibę lub miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli wykonują we własnym imieniu i na własny rachunek czynności podlegające opodatkowaniu, zobowiązane są do odpowiednich rozliczeń podatkowych. Podatnikami są również spółki z udziałem zagranicznym świadczące usługi lub dokonujące sprzedaży towarów w Polsce, jak i usługobiorcy usług importowanych. Opodatkowaniu wymienionym podatkiem podlegają:

- transakcje wewnątrzspółnotowe (nabycie i dostawa towarów),
- dostawa towarów oraz świadczenie usług na terytorium kraju,
- eksport i import towarów.

W przypadku podatku od towarów i usług stanowi on dla budżetu bardzo duże dochody, zarówno na terytorium kraju oraz województwa podkarpackiego, choć niejednokrotnie tak nie jest, co można zaobserwować po „ujemnych” wpływach podatkowych zaznaczonych w poniższej tabeli 6. Taki stan oznacza, że organy podatkowe więcej podatku zwróciły podatnikom, aniżeli uzyskały wpłat. Sytuacja ta obrazuje jednak pewne tendencje, gdzie najlepiej rozwija się handel zagraniczny opodatkowany najczęściej stawką 0 %. Sprzedaż nie generuje wówczas podatku należnego, który musiałby być wpłacony do budżetu. Zwraca natomiast podatek naliczony, który podatnik zapłacił przy zakupie.

W poniższej tabeli 6 zestawiono wykonanie dochodów z podatku VAT w latach 2011 – 2015 r. w poszczególnych urzędach skarbowych na terenie województwa podkarpackiego. Analiza danych zawartych w tabeli pozwala stwierdzić, że największe dochody dla budżetu państwa dostarczają podatnicy Podkarpackiego Urzędu Skarbowego, przekraczając nawet jeden miliard wpływów w 2014 r. Z innych urzędów poziomem uzyskiwanych dochodów w podatku od towarów i usług wyróżnia się Pierwszy i Drugi Urząd Skarbowy w Rzeszowie.

Na łamach tabeli 7 przedstawiono udział dochodów z podatku od towarów i usług uzyskanych na terenie województwa podkarpackiego w 2015 r. do dochodów pozyskanych na terenie całej Polski do budżetu centralnego w 2015 r.

Tabela 6. Wykonanie dochodów z podatku od towarów i usług w latach 2011 – 2015 w poszczególnych urzędach skarbowych woj. Podkarpackiego.

Urząd Skarbowy	Wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych w latach				
	2011	2012	2013	2014	2015
US Brzozów	26 497 202,19	-86 235 117,55	22 129 809,89	26 200 079,20	27 014 987,18
US Dębica	62 186 872,51	92 723 138,71	88 214 670,97	111 620 117,37	125 871 184,29
US Jarosław	-9 174 782,60	-12 005 680,08	-22 100 944,50	-2 568 245,05	-13 627 411,35
US Jasło	49 824 791,75	40 313 013,85	26 961 831,90	-46 676 578,79	72 954 169,24
US Kolbuszowa	15 162 659,11	16 554 513,98	15 272 057,31	22 989 052,04	30 295 636,84
US Krosno	73 830 036,20	67 063 733,26	105 850 599,56	47 784 189,53	76 816 612,57
US Lesko	9 040 950,70	6 107 760,52	3 889 106,91	6 242 442,70	10 928 304,63
US Leżajsk	19 585 697,83	15 391 606,82	9 682 706,36	5 179 554,38	22 749 979,50
US Lubaczów	6 578 711,91	-5 899 705,71	-2 666 224,50	2 322 490,86	923 640,66
US Łańcut	42 330 625,50	43 626 531,86	-83 280,16	26 437 935,05	13 254 142,64
US Mielec	104 890 765,65	98 863 160,28	88 578 042,59	106 199 934,78	150 018 852,93
US Przemyśl	862 980,50	3 748 177,23	-13 295 281,76	-5 857 588,19	-10 280 685,56
US Przeworsk	27 927 449,54	18 485 801,45	16 020 797,42	22 369 226,01	21 809 274,46
US Ropczyce	22 121 970,58	31 712 603,43	33 498 408,99	39 104 120,88	53 094 926,03
I US Rzeszów	175 327 102,21	164 751 124,29	201 013 117,86	221 016 023,68	222 196 556,46

Urząd Skarbowy	Wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych w latach				
	2011	2012	2013	2014	2015
US Sanok	6 011 074,94	4 994 479,71	5 671 513,57	3 162 732,51	32 250 921,74
US Stalowa Wola	60 127 387,92	19 299 599,45	-71 065,16	57 649 288,09	58 362 822,87
US Strzyżów	12 770 830,05	15 637 388,32	15 463 505,31	19 981 985,09	23 824 756,92
US Tarnobrzeg	55 479 116,13	53 351 699,24	56 741 029,94	71 201 722,96	87 362 446,22
US Ustrzyki Dolne	-8 138 598,63	-11 975 097,44	-11 737 309,19	-1 230 317,93	14 654 390,00
II US Rzeszów	40 351 612,96	121 096 617,73	93 727 116,51	170 493 308,27	197 929 112,63
US Nisko	13 475 541,42	10 681 165,97	5 843 899,00	18 201 114,57	19 132 256,91
Podkarpacki US	663 544 833,88	858 863 005,68	803 011 265,09	1 009 810 655,01	639 323 932,35
RAZEM	1 470 614 832,25	1 567 149 521,00	1 541 615 373,91	1 931 633 243,02	1 876 860 810,16

Źródło: Izba Skarbowa w Rzeszowie.

Tabela 7. Porównanie dochodów z podatku od towarów i usług na terenie woj. podkarpackiego oraz Polski w latach 2011 – 2014.

Wyszczególnienie	Wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych w latach			
	2011	2012	2013	2014
Woj. podkarpackie	1 470 614 832	1 567 149 521	1 541 615 373	1 931 633 243
Polska	120 831 920 000	120 000 697 000	113 411 541 000	124 262 243 000
Wskaźnik %	1,21 %	1,30 %	1,35 %	1,55 %

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych z Izby Skarbowej w Rzeszowie oraz sprawozdań z wykonania budżetu za lata 2011 – 2014.

Przedstawione wyliczenia wskaźnika w tabeli 7 przedstawiają, że rośnie udział podatku od towarów i usług uzyskiwanych od podkarpackich podatników w łącznych dochodach z tego podatku notowanych w budżecie centralnym – z poziomu 1,21 % do 1,55 % w 2014 roku. Sytuacja ta wydaje się być korzystna dla województwa podkarpackiego, bowiem zauważalny jest rozwój gospodarczy poprzez większą sprzedaż, a co za tym idzie większe wpływy do budżetu.

Wnioski

Z przedstawionej analizy problematyki dochodów budżetowych w województwie podkarpackim uzyskanych w latach 2011-2014 możemy wnioskować, że rośnie udział uzyskiwanych dochodów na tym terenie w dochodach ogółem budżetu centralnego. Jak wskazała przeprowadzona weryfikacja dostępnych danych największe znaczenie ma podatek od towarów i usług, następnie podatek od osób fizycznych, kończąc na podatku dochodowym od osób prawnych. Taka sytuacja jest dla całego województwa korzystna. Przeprowadzone badania dają podstawę do twierdzenia, że:

- województwo podkarpackie odgrywa coraz większe znaczenie w dostarczaniu dochodów z w/w podatków do budżetu centralnego,
- na obszarze województwa dostrzegalna jest poprawa warunków prowadzenia działalności i tym samym generowania większych dochodów, co widoczne jest po zwiększonych wpływach podatkowych,
- polityka podatkowa związana z specjalnymi strefami ma również znaczenie dla budżetu, mimo, że jednostki gospodarcze z tych terenów nie są zobowiązane do płacenia podatku dochodowego z tytułu prowadzonej działalności, to jednak intensywność ich działań dostarcza zwiększonych dochodów z innych podatków (PIT, CIT).

Bibliografia

1. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19.11.2003 r. w sprawie terytorialnego zasięgu działania oraz siedzib naczelników urzędów skarbowych i dyrektorów izb skarbowych,
2. Ustawa z dnia 21.06.1996 r. o urzędach i izbach skarbowych (t.j. z 2004 r. Dz. U. nr 121 poz. 1267 ze zm.),
3. Sprawozdania z wykonania budżetu państwa za lata 2011-2014 dostępne na stronie internetowej Ministerstwa Finansów: www.mofnet.gov.pl,
4. Strona Internetowa: www.podkarpackie.pl.

ROLE OF SOME TAX IN SUPPLY THE STATE BUDGET FOR EXAMPLE PODKARPACKIE

Summary: The article discusses the issue of budget revenues earned in the years 2011 – 2015 in the province of Podkarpackie:

- personal income tax,
- corporate income tax,
- tax on goods and services.

Achieved revenues in the mentioned administrative unit were referred to the total income generated in the central budget. Finally there were presented the findings of the study, which indicated that the importance of tax revenues transferred from the sub-Carpathian counties to the central budget is growing.

Keywords: tax, budget, participation.

Translated by Łukasz Furman